

E V A N G E L I K U S E G Y H Á Z É S I S K O L A .

Előfizetési ár:

Egész évre . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

M E G J E L E N H E T E N K É N T E G Y S Z E R .

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

T R S Z T Y É N S Z K Y F E R E N C Z .**Hirdetés ára:**

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Az elkeresztelési kérdésről. (Kund Samú.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.**Az elkeresztelési kérdésről.**

(Vége.)

Szükség van az 1868. LIII. törvényre és szükség volt 1868-ban azt meghozni. Mert az 1848-ki törvényhozás kimondotta ugyan a bevett vallásfelekezetek közti viszonyosság s egyenlőség elvét, de nem volt ideje ezen elvet, részletesen szabályozni, alkalmazni, keresztül vinni. A törvényhozás által kimondott ama nagy elvvel nem volt egyeztethető az 1791/2. országgyűlés XXVI. törvényczikke, mely ellen egyébiránt — tudtommal — a róm. katolikusok részéről sohasem emeltetett azon panasz, miszerint azon rendelkezése által, hogy a hol az apa róm. kath. vallású, ott minden gyermek e vallásban nevelendő, a hol ellenben az apa evangélikus, ott a fiak az evangélikus vallásban neveltetnek, korlátozza a szülők szabad elhatározását, természeti jogát, sérti az osztó igazságot, — ellenkeztek azzal a nagy elvvel, ellenkeztek törvényhozásunk humánus szándékával is, a törvényeink szerint minden esetben és minden időben érvénytelen tértvényekkel folytatott botrányos üzelmek, a gyakran gyötrelmes lelki kínzások által kipréselt mégis ugynevezett szabad akaratu gyermekodaajánlások és az a tömérdek háborúság sok-sok családban! — Szükség van a törvényre most is! Nem azért csak, mivel az államnak kötelessége a gyengébbet az erősebb ellen megvédeni, hanem főkép azért is, mivel az államnak fontos érdeke, hogy a családok nyugalma, a haza polgárai közti béke minden tekintetben megóvassék. Ezt pedig csakis a jelenlegi törvény s ennek köteles tiszteletben tartása biztosíthatja; mert azzal, hogy rendelkezik a vegyes házasságokból származott gyermekek hitfelekezeti hovátartozásuk felől, kizár minden lélekfogdosást, a különféle felekezetek lelkészeinek minden másféle illetéktelen beavatkozást, kizárja a vallási-vilongást a családi szentély körében, és ápolja itt az odaadó bizalmat, az áldásos békét, a kölcsönös szeretetet.

Nem ellenkezik ezen törvény az igazi szabad-
elvűséggel; mert egyenlő mértékkel mér minden
bevett egyháznak, üdvös haladást jelez és a lelki-
isméretet nem terheli.

A teljes vallásszabadságot, újabb szövegezés
szerint a vallás szabad gyakorlatát ugyan még min-
deneknek nem engedi meg az a törvény, hanem csak
a bevett vallásfelekezetek közti viszonyosságról rendel-
kezik. Ennyiben van alapja a panasznak, „osztó igaz-
ság-e az, hogy a törvény csak is a törvényesen be-
vett keresztyén vallásfelekezetek tagjait kötelezi arra,
hogy a köztük kötött vegyes házasságokból született
gyermekek közül a fiak atyjoknak, a lányok anyjok-
nak vallását kövessék?“ De az az állítás, hogy a
be nem vett vallású honpolgárok, névszerint a bap-
tisták, nazarenusok, sőt még az ugynevezett confes-
sionslosok is azon vallásban, a melyben akarják,
neveltetik gyermekeiket, a tényleges állapotoknak
meg nem felelő tulzás. Mert tudva van, hogy vegyes
házasságot — pedig az 1868. törvény csak ezekről
szól — ez idő szerint csak is a törvényesen bevett
ker. vallásfelekezetek valamelyikéhez tartozó egyház-
tagok köthetnek egymással. A baptisták, nazarenusok,
confessionslosok sem törvényileg, sem hatóságilag el
nem ismertetnek, és előbbi felekezetökhöz tartozók-
nak tekintetnek.

Mind a mellett az igazi liberalismus szempontjá-
ból nagyon örvendetes, hogy a méltóságos főrendek
gyűlésében az az osztó igazság annyira hangsulyozva
s annyira kiterjesztve lett. Feltehető tehát, hogy ha
a kormány a vallás szabad gyakorlatáról, az általános,
vagy legalább a részletes polgári házasságról szóló
s már kilátásba helyezett törvényjavaslatát, a zsidó
vallás receptiójáról szóló törvényjavaslatát is majdan
beterjesztendi, ez nem fog a méltóságos főrendek
részéről oly elutasító fogadtatásban részesülni, mint
egynémely esztendeje egy törvényjavaslat, melynek
elbuktatását minden igazán szabadelvű ember méltán
nagyon sajnálja. Főrendiház, melynek méltó-
ságai, élükön a püspökökkel az osztó igazság s igazi

liberalismus szellemében a vallás szabad gyakorlatát, a polgári házasságot, polgári anyakönyveket . . . az uralkodó vallás minden előjogainak megszüntetését, megszavazzák, — nagyszerű, nemes gondolat!! Sok alantjáró elme még ma azt gondolja, hogy Mária örökségében ily gondolatot megtestesíteni non possumus!

Az 1868. LIII. törvénycikk egyébiránt — mint említém — csakis a bevett keresztyén egyházak viszonyosságáról rendelkezik, de ezen keretben minden bevett ker. egyháznak egyforma mértékkel mér jogot és igazságot. Az áttérésre, a gyermek nevelésre . . . vonatkozólag megszüntette ugyan a kiváltságokat, melyeket a róm. kath. egyház más egyházak rovására birt, de előnyt semmi ker. vallásfelekezetenek nem nyújt. A mennyiben pedig így megfelel az osztó igazságnak, szabadelvű is; mivel a „suum cuique“ és a „nil liberale, quod non una est justum“ elvek alapjára helyezkedett.

Ugyde a róm. kath. egyház, elvei szerint, a vegyes házasságot csak akkor engedheti meg, ha biztosítékok vannak adva (mostan természetesen a törvénnyel ellenkező valamely szerződés, térítvény, rendelkezés vagy becsületbeli ígélet által) abban a tekintetben, hogy a vegyes házasságból születendő minden gyermek a róm. kath. vallást követi. A mely elvnek következtében egyik egyháznagy a főrendiházban azt erősítette, hogy az 1868. LIII. t. cz. kihirdetése után a róm. kath. elvek szerint minden vegyes házasságnak megáldatását róm. kath. részről be kellett volna tiltani, mivel a mindkét nembeli gyermeknek a róm. kath. vallásban való neveltetése kellőleg biztosítva nem lehetett. Ily elvi álláspont mellett mi komoly jelentése lehet róm. kath. részről azon követelésnek, hogy a szülőknek szabadságában álljon gyermekeiknek vallása iránt határozni, ha nem az, hogy azokat, csakis a róm. kath. vallásban szabad nevelniök?! Semmi oly törvényes intézkedés, mely ezt a korlátolt szabadságot nem biztosítaná, nem elégítené ki a róm. kath. elvi felfogást, oszszon bár jogot minden vallásfelekezetenek egyenlő mértékkel! . . .

És a mikor sem a szerelmes jegyesnek édes csókja, forró könnye, sem a kiméletlen rokonok ígéretei, fenyegetései, sem az erőszakoskodó lelkészek rábeszélései, rémítgetései nem bírnák reá a másik jegyest, hogy még születendő gyermekeiben kövesse el lelkiismeretlen ígérettel az apostasia bűnét; — a szülők számára biztosítani kívánt szabad elhatározási jog mellett is a róm. kath. egyház híve csak ott volna, a hol most van, hogy t. i. frigyére az egyház áldását nem nyerhetné ki, magának a róm. kath. egyháznak helyzete pedig meglehet a mai helyzetnél, melylyel nincs megelégedve, kedvezőtlenebb lenne, a mennyiben a szülők számára biztosítani kívánt természeti jog mellett még azon gyermekeket is elveszthetné, kik a mostani törvény értelmében az osztó igazság alapján nemök szerint követik apjukat s illetve anyjukat!

Ország-világ előtt befeketítették az 1868. évi

LIII. t. cz., hogy az 1790/91. törvény ellenében visszaesést mutat. Mit is foglal magában a 1790/91. t. cz.? Azt, hogy a vegyes házasságból született minden gyermek a róm. kath. vallásban nevelendő akkor, ha az apa róm. katolikus; ha ellenben az apa evangélikus, akkor a fiuk az apa vallásában nevelendők talán? . . . Nem, csak neveltethetnek! És mit mond az 1868. törvény? Megadja a vegyes házasságban mindenik házsfélnek a vallásra vonatkozólag a magáét! A gyermekek nemök szerint követik az apa, illetve az anya vallását! Az 1790/91. törvény szerint előnyben van a róm. kath. egyház, méltatlan rövideget szenved az evang. egyház; az 1868. törvény egyiknek sem kedvez jobban, mint a másiknak. — Ha pedig valaki saját vallásában többé nem lelné fel lelki békességét, nagyon egyszerű az eljárás, hogy azon akolba, azon pásztor gondozása alá adja magát, a melyben és a kinél lelki megnyugvását feltalálja. Mit is mond e tekintetben az 1790/91. törvény? Azt, hogy a róm. kath. vallásról a békekötések által bevett evang. vallások valamelyikére áttérés a róm. kath. vallás elveivel ellenkezik, nehogy az vakmerően történjék ő felségének megjelentendő (a helytartótanács pedig a gyakorlatban legyőzhetetlenné tette az átállás nehézségeit!). Szigorú büntetés alatt meghagyandó, hogy senki se merjen valamely róm. katolikuszt az evang. vallás követésére bármi módon kecségtetni. A róm. kath. vallásra áttérni korlátlanul szabad volt, még csak értesíteni se kellett a lelkipásztort, kinek aklából egy juh eltévedt, elcsalatott, vagy eltereltetett! — És mit mond az 1868. törvény! A törvény által megállapított feltételek és formaságok megtartásával mindenkinek szabadságában áll más hitfelekezet kebelébe áttérni. A ki életkora 18-ik évét immár betöltötte, 14 nap alatt az áttérést megteheti. S a törvény az áttérésre nézve mindenkinek egyforma feltételeket és formaságokat állapít meg, tekintet nélkül arra, hogy melyik ker. egyházból tér ki s melyik ker. egyházba tér be. Visszaesést az 1868. törvényben az 1790/91. törvénnyel szemben csak az láthat, a ki hábar a szabadelvűség szemüvegén át látszik is nézni e dolgok fejleményét, az ultramontanismus színvakságában sinlődik, mely mindenütt ott, hol a törvény a róm. kath. egyház előjogait bár osztó igazsággal megnyirbálja, visszaesést lát! Vagy legfeljebb az láthat még visszaesést az 1868. törvényben az 1790/91. törvénnyel szemben, ki a visszaesést az egyenlőség s viszonyosság krisztusi céljai felé törekvésben és nem a középkori előjogok s hatalom keresztyénietlen visszahódításában keresi az elnyomott vagy eltűrt testvérek rovására!

Az 1868. évi LIII. törvény a lelkiismeretet nem terheli. Fentebb megemlítettem, hogy e törvénycikk megkönnyíti az áttérést. A ki saját egyháza hitelveivel meghasonlott, megszabadulhat ezen lelkiismereti tehertől. Nem teszi ugyan ezen törvény az áttérést oly könnyűvé, mint e törvény szentesítése előtt a róm. kath. egyházba való áttérés volt, a melyhez t. i. elég vala, sebtében elfutni egy plébánushoz és

meggyónni. De nem is teszi e törvény az áttérést oly nehézé, mint például régebben a róm. kath. egyházból való kitérést tették a törvényt félreértő rendelkezések, melyeknek következtében a hitével meghasonlott róm. kath. emberként volt gyakran évtizedeken át lelki kényszer alatt sóhajtozni. Csak azt köti ki e törvény, hogy aki áttérni akar, bizonyos kort elért s képes legyen szándékolt fontos lépését jól megfontolni, különbséget tenni elhagyandó s felveendő vallása között. És ennek megfontolására némi időt is enged, nehogy az áttérés temere fiat! Azt rendeli e törvény, hogy a lelkiismeret szentélyében kiki azon komolysággal járjon, mely a szent helyhez illő.

A ki másnak vallását a magáénál jobbnak tartja, lelkiismeretbeli kötelessége, meggyőződését követve, arra a vallásra áttérni. És a szüle, a ki így áttér, természetes jogát gyermekei vallásának meghatározásában a törvény által biztosítva látja azon határvonalig, a melyen túl a szülek természeti jogának gyakorlása természetellenes jogtalansággá fajulna el. Mert ha a gyermek bizonyos kort ért el, szülőinek sem lehet többé joga, őt lelkiismerete ellen való cselekedetre kényszeríteni s gyermekére a vallást reá parancsolni.

Ellenben a ki a maga vallását szereti, egyházához hű s ennek hitelveiben találja fel lelki nyugalomát, nehéz annak olyat elkövetni, a mi meggyőződése, egyháza, hitelve ellen van. Legvilágosabb példa erre a róm. kath. lelkészeknek hitelvi aggályai, hogy az általuk megkeresztelt gyermekek kereszteleési bizonyítványát az illetékes lelkészhez anyakönyvezés végett átszolgáltassák. — Azon kívánság, hogy a szülők határozzák meg gyermekeiknek vallását, a közönbösségre számít s nagyon alkalmas is azt ápolni. Megengedem az ígérlet sokaknál könnyen kiröppenik, de bizonyos, hogy előbb-utóbb felébred az elatott belső bíró, és vádol, és kárhoztat. . . . A lelkiismereti szabadság nevében kérünk, ne akarjátok senkinek lelkiismeretét ily terhes ígába szorítani!

Am kívánják a róm. kath. lelkészek, hogy lelkiismeretbeli aggályaik figyelemben részesüljenek. De ne kívánják olykép, mikép ez által ily aggályok másokban gerjesztessenek fel s tápláltassanak. *Suum cuique*. Magyarul: a mit akartok, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is azt cselekedjétek azokkal; és a mit nem akartok, hogy veletek cselekedjenek, ti se cselekedjétek azokkal! Aztán meg ne kívánják olykép, mikép az állam ne csak figyelmére méltassa aggályaikat, hanem meghajoljon is előttük, mintha ők államot képeznének az államban vagy az állam felett állana az egyház. — Következik ebből, hogy oly módozatot kell keresni, mely a nélkül, hogy valakinek vallásos meggyőződését sértené, az állam tekintélyének s céljainak megfelelő, a felekezeti békét biztosíthatja.

A kormány e módozatot megtalálta. Egyelőre a vegyes házasságból született gyermekek számára mielőbb polgári anyakönyveket létesít. Ideiglenes

modus vivendi ez; úgy van bejelentve; de szükséges, hogy a törvénynek érvény szereztessek, a róm. kath. lelkészek vallásos meggyőződésük ellenére semmiféle ténykedésre ne kényszerítessenek, a ker. egyházak közti béke megszilárdíttassék.

Az 1868. LIII. törvényt e mellett egyelőre változtatni nem kellend.

Állítatik ugyan, hogy a bonyolult kérdés megoldása sem a polgári anyakönyvek létesítésében, sem a ministeri rendelet megszüntetésében, hanem az 1868. évi LIII. t.-cz. megváltoztatásában vagy annak a célnak megfelelő értelmezésében áll. Mellesleg kívánom csak megjegyezni, hogy ezen állításban annak beismerése rejlik, hogy a ministeri rendelet nem oka a bajnak. Ezzel szemben Szapáry István gróf, mint főispán sok éven át szerzett tapasztalataira hivatkozván, a főnehézséget nem a törvényben, melyet zavarokat előidézőnek nem talált, hanem a nehézséget abban a magyarázatban leli, melyet a rendelet adott a törvénynek. Bizonyosan a közép uton van itt is az igazság: sem a törvényben, sem a rendeletben nem rejlik a főnehézség, hanem másutt!

Áttérve már most azon állításnak érdemére, mely szerint a bonyolult kérdés megoldása az 1868. évi LIII. t.-cz. megváltoztatásába vagy annak a célnak megfelelő értelmezésében áll, meggyőződésem, hogy a törvényértelmezésére szükség nincs, mert nagyon világos az s tisztán érthető. A fiuk atyjoknak, a leányok anyjoknak vallását követik. A törvényvel ellenkező intézkedés semmis. Egyébiránt ellenmondást látok abban, egy lélekzetvétellel a a törvény módosítását és értelmezését is kívánni. A ki ezt kívánja, hogy a törvény módosíttassék, azzal bevallotta, hogy a törvény érthető, csak hogy igazi értelme nem tetszik neki. Ezt kell változtatni, módosítani.

És hát miért kellene? és hát mikép kellene?

Hogy az 1868-ik évi LIII-ik törvényezikk sem a valódi szabadelvűséggel, sem az osztó igazsággal, sem a bevett vallásfelekezetek közti jogegyenlőséggel s viszonyossággal nem ellenkezik, már fentebb kimutattam. Ezen okoknál fogva nem szükséges annak módosítása! Marad még a felhozott indokok közül: a protestánsoknak évszázadokon át nyilvánított óhaja s a róm. kath. egyház hitelvei. Megengedem, hogy a protestánsok a mult századokban — de mondom a mult századokban — szinte leledettek a vallási türelmetlenség bűnében. Túlzás volt ez, melyet mentegetni ma immár nem szükséges, mert hála Isten elmúlt: de a róm. katolikusok egy-némelyikének mai túlzására köpenyül használni talán még se lehet. A mult századok s a felvilágosodott, előre haladott mai kor között csak különbséget kell tenni! — Egyébiránt elismert tény, hogy a protestantismus egyik főelve a szabad vizsgálódás, haladás, s mai nemzedék tehát olyakban, melyek nem tartoznak vallásunk lényeges tanaihoz, ma az előre haladott korszakban, a változott viszonyok közt más állápontra helyezkedhetik. Zelenka püspök s többi

püspökeink s egyházunk oszlopférffiai közül való többi hitrokonaink a főrendiházban köztapasztalati tényit vitatnak csak, midőn azt vitatták, hogy evang. egyházunk s hitrokonaink a törvényhez szilárdul ragaszkodnak s ebben megnyugvásukat lelik.

Rátérek immár a róm. kath. egyház hitelveinek most előtérbe tolt kényes kérdésére. Hogy lelkiismeretbeli, hitbeli aggályok az 1868. törvény szentesítése után azonnal nem merültek fel, hogy maga az akkori hercegprímás e törvényt végrehajtandónak jelentette ki s a róm. kath. lelkészek anyakönyvezés végett az illetékes lelkészi hivataloknak ki is adták a vegyes házasságból született, de nemők szerint nem a róm. kath. vallásban nevelendő gyermekek keresztelési bizonyítványát, mind ezt már fentebb említettem. Hogy mindig kiadják a tisztán evangélikus házasságból született gyermekek keresztelési bizonyítványát, kiket az evang. lelkészek helyettesekéül keresztelnek meg, az köztudomású dolog. Az aggály csak jóval későbbben támadt; a hitelvi nehézség legujabb keletű!

Ne zavarjuk össze a fogalmakat! Hogy az evangélikusok a vallás dolgában egyedül vallási főnökeiknek legyenek alávetve, kik azonban a haza polgárai, a magyar korona alattvalói, kiknek rendelkezései e legfelsőbb felügyeleti s a haza törvényei, bíróságai alá vetettek, talán mégis egy kissé más, mint hogy a hazán kívül lakó, souverain hatalom iránti vak engedelmesség, a mely hatalom átokkal sújtja azt, a ki állítani merészli, hogy a két hatalom — t. i. az egyházi s polgári hatalom — törvényeinek összeütkezésekor a polgári jog előbbre való?! (Syllabus XIII.)

Amde ez a hitbeli meggyőződés a hazafias s illetve vallásos érzület dolga! Vallja lelkében a kit boldogít e hit. Más dolog azonban az, ha ez a hit oly cselekedetekben termi gyümölcseit, melyek a haza szentesített törvényei s törvényes felsősége iránti köteles tiszteletet tagadják meg.

Ne zavarjunk össze a fogalmakat. A haza bölcsé, kinek lelkét a főrendiház tárgyalásakor felidéztek a béke honából, éles elmével, hazafias szívvel megkülönböztette azokat. „A dogma“ — így szólott — „vallási részéről nekünk itt (a politikai törvényhozásban) sém értekezni, sem határozni nem feladatunk. A dogmákat minden vallás maga szabja meg a maga hiveinek, a hivesek higyjék meg meggyőződésök szerint, az államnak csak a politikai részszel lehet dolga.“ — Ismétlem: az államnak csak a politikai részszel lehet dolga!! Már pedig a vegyes házasság, a vegyes házasságból született gyermekek egyházi hovátartozása felekezeti ügy, tehát nem kizárólagos belügye a róm. kath. egyháznak. Hogy ily házasságok minő fórumok előtt köttessenek s bontathassanak fel, arról országos törvényeink, nem a kánonjog intézkednek. A róm. latin s görög szerződésű katolikusok házassági viszonyából származó bizonyos peres kérdésekre nézve a szentszékek illetőségét 1868. LIV. t.-cz. megszüntette, a mely törvényes intézkedésnek az az eszme fekszik alapul,

hogy a házasság róm. kath. dogma szerint szentség, de politikai része szerint polgári szerződés is. Az áttérés is, a mennyiben kitérés a róm. kath. egyházból, ennek elveivel ellenkezik, még se jutott soha senki eszébe e hazában az állam azon jogát kétségbe vonni, hogy az áttérés módozatát szabályozza, sem az, hogy aki ezen szabályokkal megegyezően áttért az evang. egyházba, azt továbbra is róm. katolikus vallásának tartani. Az anyakönyvek vezetése még épen politikai ügy, a miért is az anyakönyvvezetők mint ilyenek a közhivatalnokok közé soroztattak, a magas kormány az anyakönyvek vezetésére havonként rendeleteket bocsát ki, nem hallottam, hogy mindez ellen a róm. katolikusok lelkiismerete felháborodott volna. Az 1868. LIII. t.-cz. nem állapít meg dogmát, hanem csak „az államot megillető politikai részszel“ foglalkozik.

Tehát az evangélikusok nem óhajtják a törvény módosítását, a róm. kath. hitelvek sem teszik azt szükségessé.

Miként is kellene a törvényt módosítani? Javasolják, hogy oly értelemben magyarázandó és alkalmazandó, hogy az 1868. törvény 12. szakasza nem imperatív, nem cogens, hanem csak declaratív, mint akárhány más törvény; vagyis a szülők nem kényszeríthetők, gyermekeiket a jelzett szakaszban kimondott elv szerint nevelni. A törvénynek illetén magyarázása sarkaiból kiforgatná magát a törvényt, felforgatná az abban kimondott nagy elvet; csorbítaná a törvényhozás tekintélyét, a mennyiben alapos kétséget támasztana a törvényhozás komoly szándéka, hogy ne mondjam, őszintesége felől.

Igaz, hogy az akkori vallás- és közoktatásügyi miniszter a szabad választás elvét védelmezte a törvényhozásban; de nem kötötte tárczáját nézete elfogadásához, engedte magát meggyőzetni; és a törvényhozás bölcs belátása szerint jónak látta a közérdek szempontjából a törvényt abban a szövegezésben elfogadni, a mint az szentesítve van! Nem permissive, hanem imperative nyilatkozik e törvény. A végzetes „possint“ itt kimaradt, a közbéke siratná meg, ha belemagyaráztatnék az a fogalom a törvénybe. Ellenkezik az ezen törvénynek szellemével, ellenkezik többi szakaszai közül is soknak intenciójával. Az áttérést például szabadságára hagyja az illetőnek e törvény; de a ki áttérni kíván, szándékát saját egyházközsége lelkésze előtt „nyilatkoztatja ki.“ Minő logikával lehetne ebből azt kimagyarázni, hogy ha valakinek áttérni szándéka van, hát nem köteles azt lelkésze előtt kinyilatkoztatni; ha akarja, teszi, ha nem akarja, nem nyilatkoztatja ki, azért mégis felvehető a választott egyházába? Ott van ugyan törvényben: „14 nap mulva jelenti ki“, hogy áttérési szándéka mellett megmarad. Ki értette ezt valaha így, hogy az áttérés akkor is törvényes volt, ha nem jelentette ki, mert hisz a törvény declarative mondja „jelenti ki“ és nem imperative „tartozik kijelenteni, hogy szándéka megmarad.“ Akárhány más törvényt is hozhatnék fel, melyben a törvény szövege nem cogens, hanem csak declaratív, értelmé

mégis imperatív. Ott van például a népoktatásról szóló XXXVIII. t.-cz. 31., 33., 39. 40., 45. §-a!

Állítatik, hogy a törvény szelleme azért nem imperatív, mivel a törvény 6—7 évig végre nem hajtattott. A vallás- és közoktatástügyi m. kir. miniszter azonban mást állapított meg. Megállapította, hogy 1868-tól 1874-ig semminemű panasz nem merült fel, a miből következtethetni, hogy a törvény végrehajtatott s a kormány közbenjárására nem volt szükség. Megállapította azt is, hogy 1874-től előbb szórványosan, később mind sürűbben jelentkeztek a panaszok, azaz a törvény megsértése kezdődött, terjedt; azonban, egy-két eset kivételével, a többiekre vonatkozólag beérkezett jelentésekben az foglaltatik, hogy a miniszterium minden egyes fenforgott konkrét esetben következetesen a törvény értelmében határozván s az elkeresztelő lelkészt egyházi hatósága által utasítván, miszerint az anyakönyvi kivonatot 8 nap alatt a törvény értelmében az illető lelkészhez áttegye, az utasítás minden nehézség és fenakadás nélkül teljesített; azaz a törvény végrehajtatott,

Mindaddig, míg a törvény érvényben van, végre is kell azt hajtani.

Az 1868. törvény módosításának órája — a mint ezt maga azon törvényezikk bekezdő sorai kijelentik, csak akkor közelget el, ha a vallások teljes egyenlősége, egyenjogúsága s viszonyossága megvalósíttatik, és az egyházpolitikai kérdések egész összességükben a jogegyenlőség alapján nyernek megoldást, a szó alatt levő speciális kérdésben kötelező polgári házassággal, polgári anyakönyvekkel.

És el fog jönni annak órája, is és minél nagyobb erőfeszítéssel döngetik az 1868. t.-cz. érczfalát, minél nagyobb elkeseredéssel ostromolják az annak végrehajtására irányult miniszteri rendeletet, annál előbb!

Kund Samu.

BELFÖLD.

A dunántúli ág. h. ev. egyházkerület ez évi rendes közgyűlését f. hó 2., 3., 4.-ik napjain tartotta Kőszegen, mélt. és főtiszt. Karsay Sándor püspök úr és mélt. Szentmártoni Radó Kálmán ker. felügyelő úr ikerelnöklété alatt. A kerületnek úgy egyházi, mint világi képviselői már 2.-án igen szép számmal gyülekeztek össze s szép számmal vettek részt az esti 6 órakor tartott előértekezleten, melyen a közgyűlés nevezetesebb tárgyai bizalmasan megbeszéltek. 3.-án, a közgyűlés első napján gyámintézeti isteni tiszteletre gyűltek össze a gyűlés tagjai a községi gyülekezet híveivel együtt. Gyülekezeti közének, Gyurátz Ferencz pápai lelkész és egyházkerületi főjegyző áhitatos oltári imádsága és az azt követő karének után az alkalmi ünnepi beszédet Támer János némedii lelkész tartotta Ésa. 40, 1—5 alapján, a szövegből vett felosztással: I. Vigasztaljátok az én népemet; II. Tisztítsátok az Úrnak utát. A lendületes, költői nyelvű, eszmékben gazdag és hévvel előadott beszédben kiválóan hangsúlyozta szónok a testvéri szeretetet, vallásos buzgóságot és helyes felekezeti össze-

tartást, mint a melyekben legtöbb vigasztaló erő rejlik és az általános, gazdagra és szegényre egyaránt kiterjedő áldozatkészséget, mint a melylyel legjobban tisztíthatjuk az Úrnak utát, hogy az ő dicsősége közöttünk megjelenjék.

Az istentisztelet után azonnal megkezdett közgyűlést főtiszt. püspök úr nyitotta meg. Megnyitó beszédében különösen a lefolyt zsinatról emlékezett meg. Kiemelte, hogy a zsinatnak fő iránya volt: megvalósítani s törvényesíteni a multban, maga az élet által vetett alapon kifejlődött intézményeket. Ez iránynak volt köszönhető, hogy a zsinaton nem alakultak olyan pártok, melyek a zsinat munkálkodását megzavarták, avagy megakasztották volna. A törvények alkotásában nem törekedett a zsinat teljes egyformaságra. Fő elve volt, hogy minden egyházi jog a gyülekezetben s így utoljára a hívő ker. egyénben gyökerezik. Egyik monumentális intézkedése a zsinatnak a közalap megalkotására vonatkozó törvény.

Mély hatást keltett a beszéd, midőn végül az ősz püspök a lelkészekhez fordulva, azokat, mint lelkésztársait meleg szavakban inti s buzdítja, hogy ők, mint első sorban hivatottak, törekedjenek a szentesítendő zsinati törvényeknek az életbe való átültetésére s e czélból arra, hogy a törvényeket híveikkel megértessék s őket azok intézkedéseinek üdvös voltáról meggyőzzék. A mint a szószékre bibliával, úgy az egyházi gyűlésekre a zsinati törvényekkel kezükben menjenek!

Püspök úr megnyitó beszéde után ker. felügyelő úr a közgyűlés és az egész egyházkerület érzelmeit tolmácsolva, meleg szavakban üdvözölte püspök urat utolsó kitüntetés alkalmából, melyben őt O felsége, apostoli királyunk a Lipót-rend adományozása által legkegyelmesebben részesítette. Oly magas kitüntetés ez, a minőben prot. egyházi férfiú e hazában még nem részesült. Alkalmas arra, hogy a kitüntetett személyéről elárassza fényét egész prot. egyházunkra, megvigasztaljon s megnyugtasson annak jelenjére s jogosult szép reményeket keltsen jövőjére nézve. Az egész közgyűlés felállva hallgatta felügyelő úr üdvözlő szavait s végül püspök urat, ki meghatottan mondott a szép üdvözlőtért köszönetet, lelkesen megéljenezte.

Ezután megkezdődvén a gyűlés tárgyalásai, mindekelőtt az üresen álló világi jegyzői széke töltettek be. A gyülekezetekben az év folytán megejtett szavazás eredménye szerint világi főjegyzővé dr. Beliczay Elek, világi aljegyzővé dr. Berzsenyi Dezső választattak meg ujlag, kik is a hivatali eskü letétele után helyeiket azonnal elfoglalták.

A miniszteri leiratok és intézvények nagy része egyszerű tudomásul szolgált, egyesekre nézve más helyütt, rokon tárgyakkal összeköttetésben hozott határozat. Egyike a legfontosabb miniszteri leiratoknak az, mely a soproni főiskola kiépítésére vonatkozólag államegélyt kérő kerületi folyamodásra érkezett. E leiratot, illetőleg leiratokat — mert kettő van e tárgyban — már a junius hóban tartott főisk. nagybizottsági ülés is tárgyalta s a másodikat a közgyűlésnek elfogadásra ajánlja. E második leiratban a vallás és közoktatási miniszter a kerület által egyszermindenkorra kért 60,000 frtnyi építkezési segély helyett 3000 frt évi segélyt ígér a főiskola tőkéből építkezésre fordítandó 60

ezer frtnyi összeg fokozatos törlesztésére. A közgyűlés azon feltevésben, hogy a magas kormány, a mint a folyamodásban kérve volt, e 3000 frtnyi évi segélyt minden feltétel nélkül ajánlja, az ajánlatot elfogadta. S miután a főiskola kiépítését elvben már a múlt évi kerületi gyűlés kimondotta, annak végrehajtásáról a jelen gyűlés oly módon gondoskodott, hogy építő bizottságot küldött ki, azzal a felhatalmazással, hogy ez a tervet megvizsgálja, a legmegfelelőbbet — a költségeket is tekintetbe véve — kiválassza s az építést a jövő év tavaszán megkezdje, oly módon, hogy az az új tanév kezdetéig befejeztessék. A mennyiben a kerület azt is kimondotta, hogy az építkezés a gyűlekezetek minden újabb megterhelhetése nélkül foganatosítandó, annyiban az építkezés terjedelmére lényeges befolyással leend a szóban forgó államsegély el- vagy el nem nyérése.

A soproni főiskolára vonatkozólag tudomásul vette még a közgyűlés a lyceumi igazgatóság ketté választására vonatkozó intézkedést, úgyszint a görög nyelvi pótló tanfolyamra nézve a főisk. nagy bizottmánynak azon előterjesztését, hogy az jelenleg, az építkezés előtt, főleg helyszűke miatt nem rendezhető be. Az építkezésnél erre is tekintettel kell lenni, mivel annak berendezését mielőbb foganatosítani mindenki óhajtja. A főiskolai tápintézetre vonatkozólag a főisk. nagy bizottmány új részletes alapszabályokat terjeszt a közgyűlés elé s azok keretében ajánlja, hogy a tápintézeti díj 40 frtről 60 frtra emeltesék fel. A közgyűlés az alapszabályokat megerősítette s azok értelmében a tápintézet felett való felügyeletet a főisk. kis bizottságra ruházta. S miután az indokolásból meggyőződött, hogy a tápint. díj felemelését az egész intézmény érdeke követeli és hogy e díjemelés az intézetnek épen szegényebb s jóviseletű tanulóit nem terheli, a díj felemelését is az indítvány értelmében elhatározta. Végül, — a mi a soproni főiskola történetében kiválóan fontos esemény s azért először kellett volna említenem — meghallgatta s elfogadta a közgyűlés azt a szerződést, mely a múlt évi ker. gyűlésen kimondott elvek értelmében az egyházkerület és a soproni gyűlekezet között kötött s melynek értelmében a főiskola épületeit az egyházkerület a soproni gyűlekezettől átvette, úgy hogy most már a soproni főiskolának minden tekintetben egyedüli tulajdonosa.

A miniszteri leiratok közül megemlítjük még azt, mely az egyházkerület figyelmét felhívja a vasárnapi munkaszünetnek oly irányban való felhasználására, hogy az — a törvény intentiójának megfelelően — a köznép, főleg pedig a munkásosztály vallásérkölszi nevelésére fordíttassék.

A közgyűlés teljes méltánnyal fogadta a kormány-
nak a leiratban foglalt czélzatát és törekvéseit s érezve, tudva azt, hogy az egyháznak kiváló hivatása, hogy a nép vallásérkölszi életének őre és táplálója legyen, elhatározza, hogy ez irányban, különösen népesebb és oly gyűlekezetekben, melyekben a munkásosztály nagyobb száma, különösen ifjusági egyesületek alakítása által kíván a jelzett célra közreműködni, s ez irányban a jövő ker. gyűlésre az esperességektől jelentéseket vár.

Az iskolai ügyek köréből megemlékezünk még a bonyhádi algymnásium kérvényéről, melyet főgymnásiummá

való kiegészítése esetén 9200 frtnyi államsegély elnyerése végett a közokt. kormányhoz benyújtani szándékozik. A közgyűlés elhatározta, hogy e kérvényt pártolólág terjeszti az egyetemes gyűlés, illetőleg egyet. tanügyi bizottság elé.

A felső lövői intézetnek államsegélyért a múlt évben felterjesztett folyamodványa eredménytelenül érkezett vissza, főleg azért, mert a közokt. kormány ítélete szerint ez intézet nem pótol szükségét s reá az állam érdeke szempontjából nincs szükség. A közgyűlés elhatározta, hogy új folyamodással fordul a magas kormányhoz, igyekezvén azt az intézet megítélésében annak jelentősége felől más, kedvező véleményre vezetni.

A népisk. bizottság jelentéséből kiemeljük különösen azon indítványt, mit a közgyűlés határozattá emelt, hogy confirmációi káté megírására pályázat hirdettessék, pályadíj az abszolút becsü munkára 300 frt, a 2-ik jó munkára 100 frt tűzetvén ki.

Szóba került s meleg pártolásban részesült egy felsőbb leánynevelő intézet felállításának ügye, mire nézve a közgyűlés egyrészt a kerület népesebb gyűlekezeteit felszólítja a hozzájárulás tekintetében nyilatkozat, illetőleg ajánlatok tevésére, másrészt pedig külön bizottságot küldött ki ez egész ügynek előmozdítása s előkészítése érdekében.

A szoros értelemben vett egyházi ügyek közül e gyűlésen is felkeltette figyelmünket a slavoniai missió, melyet szegénységünk miatt még mindig nem tudunk kellő erőlyvel és sikerrel felkarolni.

A ker. gyámintézet 3-án délután tartotta közgyűlését, melynek intézkedéseit úgy az államsegély felosztása, mint egyéb ügyek tekintetében a ker. közgyűlés tudomásul vette.

A brassói ág. hitv. ev. egyházmegyei gyámintézet és esperesség közgyűléseit az 1892-ik év július hó 31-én és augusztus hó 4-én Brassóban az ág. ev. templomban tartotta meg.

A gyámintézeti közgyűlés isteni tisztelettel, offertoriummal és úrvacsora osztással volt egybekötve. Az úrvacsorai szertartást megható szép beszéddel és buzgó imával nt. Moór Gyula főesperes tartotta meg. Az isteni tiszteletet Fejér Gyula lelkész végezte — Máté 5, 16 alapján — ezen főtételről elmélkedvén: „Miben állanak keresztényi életünk cselekedetei?“ Alkalmi beszédének részei ezek voltak: I. Fényeskedjék értelmünk. II. Láttassék meg jótettünk s III. Dicsértessék Istenünk!

Az offertorium 9 frt. 15 krt. eredményezett. Az úri sz. vacsorával pedig, az egyházi és világi rendből többen éltek. A gyámintézeti gyűjtés az 1892-ik évben 100 frton felüli összeget tüntetett fel, melyből Hosszufalui-Fürészmező 19 frt. segélyt nyert. Bohus Pál apáczai lelkész és pénztáros a gyámintézeti számadást és évi jelentést nagy pontossággal, szorgalommal és alapos szakavatottsággal készítette el, miért a közgyűlés neki jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott.

Az egyházmegyei közgyűlés augusztus hó 4-én, 42 tag jelenlétében tartott meg.

Nagys. Fabiny Ferenc esperességi felügyelő nagy hatású beszédében visszatekint az esperesség múlt és jelen idejére, melyben örömmel constatálja a protestans szellem fejlődését, a jó béke fennállását, a haladást: nt. Moór Gyula főesperes lelkes buzgalmát, a lelkési és világi elem tevékeny működését; ns. Rombauer Emil felügyelő példás áldozatkésztségét. Óhajtát fejezi ki az iránt, hogy a világi elem az esperesség körébe még nagyobb számban bevonas-

sék! Rámutat a zsinat nagyobb fontosságú alkotásaira; felhívja az esperesség tisztviselőit, lelkészeit, tagjait, hogy ama korszerű zsinati intézkedések megvalósításához az utat jól előre elkészítse, az egyházi alkotmányt, belélelet szilárd alapokra fektetni törekedjék, az új átalakulás metalanál rázkódásait előrelátással, finom tapintattal kissebbíteni igyekezzenek. Feltünteti a lelkészi és tanítói kar anyagi helyzetének tervbe vett javítását, mely itt is, ott is több nehézségbe fog ütközni; de lelkesíti a gyűlés tagjait, hogy ez irányokban kiki törekedjék a helyes mód és eszköz kijelölését eltalálni, a pénzforrások megnyitására a legcélszerűbb eszközöket felhasználni. Felhívja a gyűlés tagjait a tanácskozásban komolyságra, úgyszeretetre, s ezzel az ülést megnyitottnak nyilvánítja.

A múlt közgyűlés jegyzőkönyve kinyomatva közkezen forogván — Stadach Gyula tanító felszólalása ellenében is — egyhangúlag helyben hagyatván, tudomásul vétetett.

A főesperesi — nagy gondossággal szerkesztett s az egyházi életet hű tükörben feltüntető évi jelentés — elismerés és köszönet nyilvánítás mellett tudomásul vétetett.

A fűrészezei időközi papi tanítói jövedelem és kamat az esperességi pénztárba befizettetni határozottatott.

Az esperességi ügyész szerződése helyesnek találtatván, az a jövő évre is érvényben tartatik.

Dr. Vajna Gábor esperességi ügyész terjedelmes évi jelentése egész teljében felolvastatván — köztetszében részesült — s a kimerítő gondos évi jelentésért neki jegyzőkönyvileg köszönet szavaztatott.

A szász nemzeti alap javadalma iránti kereslet a gyűlés által továbbra is nyilván tartatik.

A számvévőszék, mint államsegély-osztó bizottság jegyzőkönyve s az esperességi államsegély számadása tudomásul vétettek.

A Baldácsy-alapból segélyt kérő folyamodványok pártolólággal felterjesztetnek. A papitized kárpótlási tőke-kamat jövedelem kiosztásáról szóló jelentés tudomásul vétetett.

Az egyházmegyei számvévőszék jelentése a hitközsegek számadásairól, költségvetéseiről s a számadások felülvizsgálatáról tudomásul vétetett. Masznyik Gyula elnöknek pedig ez irányokban kifejtett hű és pontos munkásságáért köszönet nyilvánítottatott.

A tatrangi egyház pénzkiszáradásának felülvizsgálására Moór Gyula főesperes, Dr. Vajna Gábor ügyész és Deák Sándor lelkész küldetett ki.

Az apáczaik paphelyettesítés költségei az érdekelt lelkészeknek — az egyenes kész költségek mérve szerint — kifizettetni határozottatott.

Az 1891/2-ik évi, nagy gondossággal egybeállított körlelkészi jelentések és javaslatok felolvastatván Deák Sándor, Kiss Árpád és Korbély Géza lelkészeknek elismerő köszönet szavaztatott.

Az erdélyi ág. ev. magyar gyámintézet ügye a tisztviselők változása s a régi dolgok el nem intézése miatt tengéletben szenvedett: az új elnök kijelenti, hogy az őszszel a közgyűlést össze fogja hívni.

Főesperes jelenti, hogy a központi pénztár helyisége az előirányzott költségek értelmében rendeztetett s felszereléseivel készen áll, hogy az a kiüldött bizottság véleménye szerint a kitűzött célnak megfelelő karban találattott; de mindazáltal a gyűlés a felsorolt s még hiányzó bútorok megszerzését s évente egy b. öl fa bevásárlását elrendeli.

Főesperes jelenti, hogy Sontag Gusztáv központi és Kiss Árpád esperességi pénztárosok, híven, pontosan oldották meg köteleiket, mi végből részükre bizonyos tiszteletdíj kiutalása igen óhajtható: a közgyűlés előbbinek az 1892-ik év szeptember hó 1-től számítva egyelőre évi 50, utóbbinak évi 25 frt. díjt szavazott meg.

Dr. Hofmann Frigyes előadja a vallástanítási tanterv kidolgozása ügyében kiküldött bizottság nagyterjedelmű és szakavatott dolgozatát, mely jeles munkát a gyűlés által

köztetszéssel fogadtatott és a gyakorlati életben alkalmaztatása kimondatott.

Elnök jelenti, hogy a pürkerezci egyház magtárának kötelezvényei és kisebb pénzalapjai a központi pénztárba helyeztettek. Ohajtható, hogy a többi egyházak is, ilyenemű alapjai és pénzei a központban kezeltessenek, mire a lelkészek fel is hivattak.

Elnök jelenti, hogy a baróthi leányegyház szervezkedése megtörtént, s hogy annak gondozását a körül írt megállapodások szerint az apáczaik lelkész teljesítendő.

Felügyelő-elnöknek a gyűlés tapintatos vezetéséért mély elismerését és őszinte köszönetét jegyzőkönyvileg kifejezvé, a közgyűlés véget ért, s az elnökség lelkészedés közepett megéljeneztetett. Fejér Gyula, ev. lelk.

VEGYESEK.

— Egy kis helyreigazítás. Az „Evang. Glocken“ 14-ik számában ezt írja Weber Samu igen tisztelt rokonom: „Selbst die Luthertársaság hat bis jetzt nur Magyaren und Slaven in ihren trefflichen Ausgaben berücksichtigt.“ Eltekintve attól, hogy a Luther-társaság a német közönség számára kiadta Doleschall S. E. ur „Luthers Testament“ című művét, csak arra bátorokodom utalni, hogy ugyanezen becses lap 13-ik számában pedig a Luthertársaság évi jelentése kerülő szövegbe, világosan felemlítetik, hogy német nyelven „Christian Traugott“ című népiratka is adatott ki a németajku evang. nép számára ezen társulat által. Méltóztassék Kókai Lajos budapesti könyvkereskedő urnál (Budapest, IV. ker. Károlyutca 1. szám a.) 50 kron füzetenként megrendelni s nem lesz többé ok az indokolatlan panaszkodásra. Ennyit az igazság érdekében. — Hogy az „Ev. Glocken“ lap kiadóhivatala azt vallja: „werden leider gerade in der Zips nur von wenigen gehalten“ — és hogy a Szepességen a Luther-társaságnak Késmárkot és Lőcsét kivéve alig van tagja... ebben nem mi, de a testvérek magok a hibásak. Ennyit a méltányosság érdekében. — Máté evang. VII. 1—2. *Bachat Dániel*, a Luther-társaság ez évi alelnöke.

— Nyilatkozat. Én vagyok az, a kit az „Ev. egyház és iskola“ 29-ik és 30-ik számában kutatnak és keresnek; én vagyok azon szerencsétlen a kinek reszkető kezéből keményszívűség ki akarja venni az alamizsnát s a kiért, mert igralmat gyakorolt kérdőre vonatik az esperesség. — Evangelikus lelkész, mig Isten igéjét hirdeti, önértzetesen viseli az ő szegénységét, midőn pedig bennűt kezei kiejtik a bibliát, bennűt tagjai nem bírják meg a szószerkra vezető utat, inségét, nyomorúságát nem mutogatva viseli megadással — némán. A néma szenvedőt nyilatkozatra kényseríti a két nyilatkozat, arra kényseríti, hogy mankóját mutogassa! — Ötvennégy évig szolgáltam az egyházzal s Uramat, tagjaimbán szél érve 1890-ben nyugalomba vonultam; egyházam, a melyet sokáig szolgáltam mint munkaképtelent a legcsekélyebb nyugdíjjal elbocsátott s ebből kell élnem, magamat gyógykezelnem. Fiamnál lakom, a ki családjával, jó szívök szeretetével igyekeznek pótolni, szegényes állásuk daczára is, azt, a mit önhibámon kívül elvesztettem. Hiszen én az egyházat szolgáltam, annak vagyok elhagyottja. Mit irigyelnek tehát tőlem, azt a segélyt-e, a melyre szorúlva vagyok, jobban mint senki más vagy tán egy 74 éves szélért agg keserves szenvedéseit? Isten óvjon ettől jó és roszakarót egyaránt! Lukács ev. 6, 36. — Alsó Sajón, 1892. Aug. hó 5-én. — *Chotvács Endre*, m. p.

— Figyelmeztetés. Az ev. Tisza-kerület eperjesi coll. theologiajában az 1892/3 isk. évre szóló beiratások f. évi szeptember 1.—8. eszközöltetnek. Az előadások szeptember 9. kezdődnek. A helyi viszonyokkal metalanál nemeretlenkedvéért megjegyeztetik, hogy Eperjesen havi 16 frttől 40 frtig kapható teljes ellátás szállással.

Szállások 3 frt 50 krtól 10 frtig havonként. A convictusi ebéd és vacsora egész évre 62 frt 70 kr. Az előbbinél elengedésnek is van helye. A hittanhallgató urak a Róth-Teleky-féle ösztöndíjon kívül egy 65 frtos, négy 50 frtos, egy 30 frtos, egy 25 frtos, egy 20 frtos s több más ösztöndíjban is részesülhetnek. A tandíj, melyből elengedésnek is van helye, 10 frt 50 kr. Kisebb díjak összesen, legfeljebb 5 frt 60 kr. Kelt Eperjesen, 1892-ik évi augusztus hó 5-én. *Hörk József*, theol. dékán.

— **Tanügyi értesítés.** A rimaszombati egyesült prot. főgymnasiumban a jövő 1892 3-ik tanév szept. hó 1-ső napján kezdődik. Mindazok, kik szülőik anyagi helyzete, szorgalmuk és magukvisellete folytán tan-, vagy tápdíj el-, vagy leengedésére, vagy pedig más jótéteményre igényt tarthatnak, kérvényüket alantírhoz f. év aug. hó 20-ik napjáig adják be, mert a később érkező kérvényekre csak esetleg adhatunk kedvező választ. Megjegyezni kívánjuk azt is, hogy különféle czimék alatt részint közvetve, részint közvetlenül 2390 frt 40 kr. segélyt osztott ki iskolánk előjárósága. — Rimaszombat, 1892. aug. 4. — *Bodor István*, igazgató.

— **Felvétel a soproni ev. tanítóképző-intézetbe.** A soproni ev. tanítóképző-intézetbe oly ép testű s feddhetetlen magaviseletű ág. hitv. ev. növendékek vétetnek fel, kik 15-ik életévüket meghaladták s a gymnasium, reál-, vagy polgári iskola négy alsó osztályát kellő sikerrel elvégezték, vagy legalább annyi jártasságuk van a vallásban, magyar nyelvben (német ajkúaknak a német nyelvben is), számvetésben, földrajzban, történelemben és énekben, a mennyi nevezett iskolák négy alsó osztályában megszerezhető. A belépni kívánó növendék erről iskolai bizonyítványt tartozik felmutatni, vagy pedig felvételi vizsgálatnak kell magát alávetnie. A felvétel iránti megkeresés augusztus 25-ig intézendő az intézet igazgatóságához. A megkeresés szükséges mellékletei: a) tanulmányi bizonyítvány, b) keresztlevél, c) orvosi s újraváltási bizonyítvány. A felvételi vizsgálatok augusztus 31-kén reggel 8 órakor tartatnak meg. „Élégtelen” osztállyal felvételi vizsgálatra senki sem bocsátatik. A soproni ev. tanítóképző-intézet tanfolyama négy éves, s belakással van összekötve. Élelmezésben a növendékek a főiskolai tápintézetben részesülnek. Az első évfolyambeli növendékek közül belakóknak első sorban a dunántúli ev. egyházkerületbe tartozók, ezek közül is mindenképp előtt azok vétetnek fel, kik a gymnasium, reál- vagy polg. iskola négy alsó osztályát kielégítő eredménnyel elvégezvén, felvételi vizsgálat nélkül léphetnek az intézetbe. — A felélenkint előre fizetendő évi járandóságok a következők: lakbér 20 frt, testgyakorlati díj 3 frt, orvosi díj 1 frt, orgona-használati díj egyszersmindenkora 1 frt, tápintézeti díj 60 forint, ez utóbbira megjegyezvén, hogy 35 jó magaviseletű s legalább „jó” ált. osztállyal bíró képzőintézeti növendék díjleengedésben részesülhet, nevezetesen 7 növendék tápint. díja teljesen elengedtetik, 13 növendék díja 60 frtról 20 forintra, 15 növendéké pedig 40 frtra szállítatik le. A díjleengedés tárgyában szeptember hó első napjaiban nyújtandó be a folyamodás a főiskolai bizottsághoz. A jövő 1892/3-iki iskolai év szeptember hó 1-én kezdődik. Az első négy napon történnek a beírások. — Sopron, 1892. aug. 8. *Kapi Gyula*, igazgató.

— **Bancsó Antal ker. hit- és erkölcstana prot. középiskolák 8-ik osztálya és tanítóképző intézetek számára** (ára 75 kr.), mely több iskolánkban tényleg használatban van, megrendelhető vagy szerzőnél Sopronban, vagy Kókai Lajos budapesti könyvkereskedő utján. Ajánljuk a munkát a t. vallásánarok, valamint a középiskolákban hitoktatást teljesítő lelkésztársak figyelmébe.

— **A grinádi ág. hitv. ev. egyház augusztus 7-én tartott közgyűlésén lelkésztanítója mellé, egyhangulag tek. Keilenberger Mihály okleveles ág. hitv. ev. tanító urat választotta meg, segédül.** A vallástani órákat kivéve

ez utóbbi fogja úgy a mindennapi mint az ismétlő iskolásokat tanítani. Grinád kilép tehát a lelkésztanítói állomások sorából; mert erős szándéka a jövőben a tanítói állomást rendszeresíteni. — Adja az ég, hogy úgy legyen!

— **Zsinati napidíjak.** Nmgú Péchy Tamás úr zsinati napidíjait a fanciesali egyházközségnek adósságtörlesztésre ajándékozta. Br. Radvánszky János és Csipkay Károly napidíjait a zólyomi esperességi özvegyárva-intézetnek adományozták. Azonfelül br. Radvánszky János, mint a zólyomi esperességi gyámintézet újont választott világi elnöke, e gyámintézetnek 250 forintot ajándékozott. — Legyen kedves az Úr előtt híveinek áldozatkészsége!

— **Római-katholikus tolerantia.** (Ev. Egyh. és Isk. 31.sz.) Az akadályok között végzett cseklézi temetéssel kapcsolatban a jelentéstevő grinádi lelkésztárs következő választ kapott: „Mátsolat. A pozsonyi járás-szolgabiróságától. 4839./1892. szám. Főtisztelendő Krahulecz Aladár, evang. lelkész úrnak Grinádon. Beadványa folytán és kivánságához képest szokott tisztelettel értesitem, hogy a Cseklészen előfordult temetési esetből kifolyólag a cseklézi plébánia vezetője az 1868. évi LIII. t.-cikkre figyelemzette lett, kiadatvány kezéhez főtisztelendőségnek beadványa másolatban. — Pozsony. 1892. július hó 23-án. A főszolgabíró szabadságon: Bincsik, szolgabíró.

— **Egyházi választások.** A szeniczi (Nyitra megye) egyházközség f. évi július hó 10-én Braxatoris Márton esperesi segédlelkézt választotta meg rendes lelkészévé. Dohsinán (Gömör megye) f. évi augusztus hó 7-én tartott választó közgyűlésben Poputh Győző segédlelkész lett 273 szavazattal rendes második lelkésszé és hitoktatóvá megválasztva. — Az Úr szólejenek ezen ifjú munkásait kísérje az Úr Lelkének megsegítő és áldó kegyelme!

PÁLYÁZATOK.

A szarvasi ág. hitv. ev. főgymnasiumnál f. év szeptember hó 1-től elfoglalandó a magyar és német nyelvi rendes tanári állás. Ez állás 850 forint évi fizetéssel 200 frt. lakáspénzzel s némi csekélyebb illetékekkel (bebizonyítvány-, érettségi- és vizsgálati díj) van díjazva. A megválasztott szakképzettsége szerint heti 18—20 órára van kötelezve s ha okleveles s így rendes tanári minőségben alkalmazható: akkor fizető tagja az esperességi özvegyárva- és a gymnasiumi nyugdíj-intézeteknek. Az előbbibe évi 8 az utóbbiba havi egy-egy forint fizetendő. Okleveles pályázatok hiányában ez állás helyettes tanárral lesz betöltve, kinek évi díja 800 forint. A pályázók összes irataikat augusztus 20-ig alólirothoz küldjék.

Szarvas, 1892. augusztus 8. *Achim Adám*, s. k. esperes.

Az eperjesi ág. h. evang. collegium államilag segélyezett főgymnasiumában egy classica-philologiai (görög-latin) rendes tanszékre ezennel pályázat hirdettetik. Az ezen szakra képesítettek felhivatnak, miszerint szabályszerűleg fölszerelt kérvényeiket a collegiumi igazgatóságához czímezve f. é. augusztus 20-káig küldjék be. Megjegyeztetik, hogy elsőbbségük lesz azoknak, kik a magyar nyelv és irodalomból is képesítve vannak.

A megválasztandó tanár fizetése az első két évre mint próbaévre 800 frt. és 100 frt. lakpénz, azután a rendes tanári fizetés: 1000 frt., 200 frt. lakpénz és 50 frt. 10 évi korpótlék; ha pedig már alkalmazásban levő rendes tanár választatná meg, fizetése azonnal a rendes tanári fizetés.

E tanszéket, melyre csak protestáns vallásuak pályázhatnak, a coll. pártfogóság meghallgatása után a nm. vallás- és közokt. m. kir. minister tölti be.

Az állás f. é. szeptember 1-jén elfoglalandó.

Kelt Eperjesen, a collegiumi pártfogóságnak 1892. évi június 26-ki közgyűléséből. *Dr. Schmidt Gyula s. k.*, coll. felügyelő.